

Wanneer dan ook iemand zegt, dit of dat verschijnsel maakt op mij geen prettigen indruk, dan is daarmede nog niet gezegd, dat hij nu ook gerechtigd is dit als een oordeel te geven over de zedelijke waarde van „het ding“.

Wanneer hij zegt, dit of dat lijkt mij nogal onschuldig, dan is dat op zichzelf ook niet een oordeel van veel waarde, wanneer hij er alleen maar mee wil zeggen: ik persoonlijk voel er niets verkeers aan.

Er is om een oordeel te vellen over de zedelijke waarde van „het ding“, hetzij over zijn gestalte, hetzij over zijn functie, hetzij over beide, noodig een begrip van den zin van de gestalte en tevens is noodig een kennen door ervaring van de functie van „het ding“ in de cultuur.

Maar ook hier moeten we er ons wel voor wachten, dat we niet meenen, den zin van een gestalte te verstaan terwijl we toch eigenlijk niets anders doen dan omtrent den zin van een gestalte iets fantaseeren.

Waarbij dan nog komt wat we een vorig maal opmerkten, dat een zin van een bepaalde gestalte in het eene oogenblik een gansch andere kan zijn dan in het andere oogenblik (denk aan den boerenjongen die burgerkleeren aantrekt).

Daarom is het dan ook ongeoorloofd een bepaald verschijnsel in de cultuur te verklaren als een symptoom van een bepaalde cultuurtendenz, met andere woorden, het is ongeoorloofd de gestalte van een ding een zekeren zin toe te kennen, wanneer we niet bewijzen kunnen, dat deze zin er in ligt.

En hier zijn we zoover, dat we verklaren kunnen de fouten die er in den loop der tijden gemaakt zijn door allerlei menschen, door mij en door u mijn lezer, wanneer er een oordeel gegeven werd bijvoorbeeld over diabolie, lichte dameskousen, jojo, enz., maar ook over een fiets, een gewatteerd omslag om een psalmboekje verguld op snee, lakneuzen op schoenen, straatverlichting, het dragen van een snor of van een baard en snor, en (in andere tijden) het niet-dragen van een baard en het afscheren van denzelfden. Ik noem deze voorbeelden omdat ik ze zoo achter elkander in de literatuur tegenkwam. Ze zouden met talloze te vermeerderen zijn.

Had men in al deze gevallen zich bezonnen over de vraag, welke de werkelijke zin van de gestalte van „het ding“ was, of welke de werkelijke functie van „het ding“ was en had men toen méér gedaan dan een oordeel uitspreken op grond van het feit, „dat men het zoo zag“ en „dat men zoo de verbanden duidelijk meende te kunnen aantoonen“, dan zou misschien voor vele jonge menschen de vraag achterwege gebleven zijn, hoe het komt, dat vandaag iets niet mag wat morgen klaarblijkelijk mag.

Nu geven we dadelijk toe, dat het op deze wijze uiterst moeilijk is een oordeel over een bepaald verschijnsel uit te spreken.

Er is dan werkelijk veel studie nodig voor men komt tot een uitspraak of iets zedelijk te veroordeelen valt of niet.

Over de simpelste dingen moet dan soms dagen en weken gedacht en gespeurd worden.

Maar dat is natuurlijk niet erg. Dat hebben we er immers wel voor over.

Het is niet de vraag, hoe gauw we klaar zijn met een oordeel.

Maar de vraag is, hoe we goed klaar komen met een oordeel.

J. W.

UIT DE SCHRIFT

Israël's nederlaag.

Als het volk wederom in het leger gekomen was, zoo zeiden de oudsten van Israël: waarom heeft ons de Heere heden geslagen voor het aangezicht der Filistijnen? Laat ons van Silo tot ons nemen de ark des verbonds des Heeren, en laat die in het midden van ons komen, opdat zij ons verlosse van de hand onzer vijanden. en er geschiedde een zeer groote nederlaag. 1 Sam. 4:3, 10.

Er is in den verwereldlijken tijd van Eli een moment gekomen, waarop Israël zich herinnerde, dat het niet was als andere volkeren.

Immers Israël had de beschikking over de heiligheden des Heeren. Het had toch zeer groote privilege's. En dan ging het toch niet aan, dat de Filistijnen Israël vernederten.

Ze hebben daarover dan ook een vergadering gehouden. En allen waren het er over eens, dat dit niet in orde was, en dat deze toestand onhoudbaar was.

En in die vergadering hebben de oudsten leiding gegeven. En ze hebben den ernst van den toestand geconstateerd: waarom heeft de Heere ons heden geslagen voor het aangezicht der Filistijnen?

Dat zijn zoo van die uitdrukkingen, die we op verschillende wijze en in verschillende toon kunnen zeggen.

Maar dit is hier zeker niet de toon der verootmoediging geweest.

Het is hier veel meer de toon van het zich verongelijkt gevoelen.

Daarvoor zijn we toch niet het volk des Heeren, om door de Filistijnen geslagen te worden! En toen hebben de wijze oudsten den uitweg gewezen: we hebben toch een ark. Laat ons die halen, opdat zij ons verlosse!

Dat is niet een handeling der godsvrucht. Niet een verbondshandeling. Maar dat is echt wereldsche godsdienstigheid!

Can nemen wij de houding aan, alsof wij nog wel middelen ter beschikking hadden. Wacht maar, wij zijn nog niet aan het eind! Laat ons maar begaan! We hebben nog een heilighdom op Silo. Dat hebben we niet voor niets. De heiligheden des Heeren staan ons ter beschikking!

Deze houding is nog niet uit den tijd. Die komt ook nu nog voor. Dan houden we zoo eens wapenschoon, en vinden heel wat, wat ons dienen kan tot onmiddellijk gebruik. Als het niet lukt zonder ark, welnu dan met de ark.

En dan komen we uit als degenen, die niet gauw te vangen zijn.

En als het wat moeilijk is, dan houden we zoo een vergadering, waarin de wijze menschen een oplossing vinden.

Als het op geen andere manier gaat, welnu dan spannen we de kerk er voor.

En dan zullen we toch wel eens zien, of we ons ook kunnen handhaven.

Hier tegen is maar één verweer.

Dat is dat we leven uit het verbond. Dat we wandelen in het licht van Gods openbaring. Ge kunt het ook zoo zeggen: dat we God vreezen. Dat we beven voor Zijn heiligheid. Dat we onze oogen voortdurend op den Heere houden.

Anders is het verkeeren bij de heiligheden des Heeren gevaarlijk.

Dan nemen we ze in onze onheilige handen, en dan zullen we toonen wat wij bereiken kunnen.

En zeker, dat wekt dan bij de wereld een indruk van kracht. Dan intimideeren we. Vooral als we enthousiasme weten te wekken. Dat is nog een aparte kunst.

Maar die in den hemel woont zal lachen.

En de Heere, de heilige God des verbonds bespot deze vertooning.

En dan wint de wereld het.

Gelukkig.

Want de Heere zal niet onschuldig houden, die Zijn Naam ijdelijk gebruikt.

En er geschiedde een zeer groote nederlaag.

Hier is maar één uitkomst.

Naar uwe tenten, o Israël.

De Heere zal voor u strijden.

Die op den Heere vertrouwen, zullen de kracht vernieuwen.

Dezen vermelden van wagens, en die van paarden — maar wij zullen vermelden van den Naam des Heeren, onzes Gods.

O Heere behoud; die Koning verhoore ons ten dage van ons roepen.

A.

D. S.

KERKELEK LEVEN

„Oppervlakkigheid“?

De Wekker schrijft, dat alleen oppervlakkigheid in de geref. pers kon schrijven, dat alleen De Cock tegen gezangen was.

Mij is deze „oppervlakkige“ uitlating niet bekend. Iemand anders?

K. S.

Een vervolg op Assen. III. (Slot.)

Tot mijn spijt werd ik gedwongen, dit laatste artikel over het nieuwe boek van prof. Aalders eenige weken te laten wachten.

Nu het er thans van komen kan, moge ik met enkele opmerkingen mijn hartelijke aanbeveling van dit boek in de belangstelling van de lezers nog versterken.

Want wat ik voor enkele weken schreef, dat n.l. „Assen“ bij den dag belangrijker wordt, dat meen ik nog ten volle. Over dat woord is in het weekblad „Woord en Geest“ naar een bekend recept een beetje gespot; de man, die het deed, scheen niet te begrijpen, dat hij daarmee zijn eindredacteur en heel de kerkelijke samenleving, waarin hij zich om „Assen“ begeven heeft, feitelijk in een hoek duwde. Als ik zeg, dat „Assen“ steeds belangrijker wordt, dan is het natuurlijk duidelijk, dat daarmee niet de personen bedoeld zijn, die er vergaderd hebben, of de rapporten, die er ingediend zijn, voorzoover ze al of niet op wetenschappelijke argumenten hun conclusie gaven, maar alleen, wat ieder voelt, dat de daar behandelde kwestie met den dag meer in het leven ingrijpt, met den dag meer actueel wordt.

Want de in Assen liet geding beheerschende kwestie was er een van de verhouding van Schrift en Woord Gods, van oergeschiedenis (om dit licht misverstande woord te bezigen) en hedendaagsche geschiedenis, van goddelijken en menschelijken factor van openbaring en wetenschap, van openbaring en wijsbegeerte, van heilsfeit en heilsvolk, van evolutie of schepping, van evolutie of openbaring, van menselijke zelf-ontwerpen in heilige boeken dan wel van Goddelijke neerbuigende openbaringsdaad. En zoo voort. Deze vragen nu komen meer en meer in het middelpunt der belangstelling te staan; wel zijn er theologen, die in hun populaire lectuur (bladen) de kwestie niet zoo gretig bij den naam noemen en ze niet graag zoo scherp stellen, en die dan zich in nevelen hullen, als het erom gaat, duidelijk te maken, wat die Gereformeerden nu eigenlijk willen, en wat zij er tegenover te stellen hebben in de nuchtere praktijk, maar dit schuilevinkje spelen zal toch niet altijd kunnen voortgaan, en wordt straks doorzichtig genoeg. Deze kwesties zijn er; en ze zijn aan de orde gesteld in breed verband, ook in kringen, die met Assen niets te maken hebben en er niets van weten. Hoe dwaas het was, dat „Woord en Geest“ met deze uitlating den spot dreef, is duidelijk, als ik verklaar, dat ik evenveel had kunnen zeggen: „de kwestie-Geelkerken wordt met den dag belangrijker“. Is het zoo goed? Daarom is het boek van prof. Aalders een aanwinst van beteekenis.

Want wat mij juist uit dit oogpunt zoo belangrijk toeschijnt is dit, dat de auteur zich niet vergenoegd heeft met een gereformeerd gedachte interpretatie van de teksten uit Genesis I—III, of een bespreking van de daarbij zich op den voorgrond dringende kwesties, die dan „moeilijkheden“ opleveren, en dat hij zich evenmin heeft gemaakt tot een apologet, die, zoo goed en zoo kwaad als het gaat, den overgeleverden traditionelen denkinhoud tegen aanvallen vrijwaart, en die dan straks met een benepen gezicht concludeert, dat het dus „heusch zoo gek nog niet is, te gelooven“, maar dat prof. Aalders, vóórdat hij thetisch uiteenzet, wat hij van de bekende bijbelteksten en van de bedoelde vraagpunten als Gereformeerde denkt, eerst ronduit zegt, waar het eigenlijk op aankomt, wat er aan algemeene vragen van openbaring en geloof en Schrift en traditie en oergeschiedenis, etc., etc. achter al die „bizonderheden“ ligt.

Dat is voor mijn besef de grootste waarde van het boek.

Want daarom is het, behalve een vervolg op Assen (in de concrete behandeling der daar gestelde kwesties) eigenlijk ook een nadere Begründung van Assen.

Assen heeft het ongeluk gehad dat het conflict op een paar „bizonderheden“ werd toegespiet, en dat dus de synode, die immers geen theologische conferentie, maar een uit het leven zelf opkomend geschil behandelend college was, wel gedwongen werd, voor die „bizonderheden“ alle aandacht te vragen, en daarover ten slotte speciaal te spreken. De oppervlakkigheid van het lezend publiek, die over openbaringsvragen gauw heenloopt, maar over „een slang“ en een „paar boomen“ vlot praatstaf vergaren kan, deed de rest, om den indruk te vestigen, alsof de zaak afgehandeld was met een exegese van bepaalde teksten. Dat was wel jammer, maar het feit lag er eenmaal toe.

En nu doet prof. Aalders' werk weer dezen dienst aan ons volk, dat hij dwingt, aandacht te geven aan die algemeene, heel het probleem van Assen beheerschende vragen. Vóórdat de hoogleeraar van wal steekt met de bespreking van die bepaalde „punten“, snijdt hij eerst niet groot geduld die algemeene vragen aan.

Zijn boek is daardoor voor den lezer van te grooter waarde geworden. En het is in waren zin opvoedend. Het verlost ons van de „wereldgelijkvormigheid“, die de zoowel pro als contra Assen pratende gemeente in haar debatten voor een deel beheerscht heeft.

K. S.

Wat Christus sprak.

Heel wat dingen gaan leven, moeten ook gaan leven, als men ze in levend verband zet met zijn geloof.

Zoo is het ook met de rectorale rede, die prof. dr. S. Greidanus te Kampen gehouden heeft over „het gebruik van het Grieksch door den Heere en zijne Apostelen in Palestina“.

Dit onderwerp lijkt een beetje afgetrokken, en de rede zelf, dat zeg ik er bij, is als wetenschappelijk stuk natuurlijk niet voor al onze lezers even direct te genieten (al kunnen ze eigenlijk, desverlangd, haar toch wel volgen, wanneer ze een paar grieksche en andere citaten laten loopen). Maar zodra men bedenkt, dat Christus volgens gereformeerd belijden God is, God in het vleesch, en dat de apostelen degenen geweest zijn, die met Hem waren, en die kerk hebben gediend, waar wij heden bij mogen behooren, wordt de zaak dadelijk anders. Dan wordt het een ontzaglijk ding, b.v., als uw jongen of uw meisje grieksch mag leeren op het gymnasium; uw kind kan dan niet alleen den bijbel lezen, wat het Nieuwe Testament aangaat,